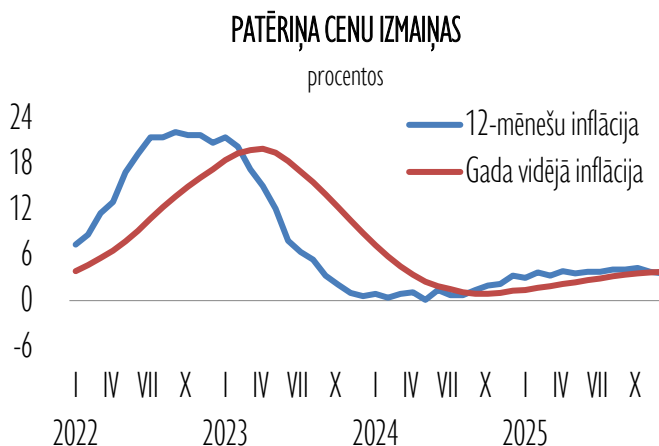

Par patēriņa cenām 2025. gada decembrī un 2025. gadā kopumā

Patēriņa cenas 2025. gadā pieauga par 3,5 %, ar izteiktu cenu spiediena mazināšanos gada pēdējos mēnešos

Decembrī patēriņa cenu dinamika lielā mērā atbilda ierastajām sezonālajām tendencēm – mēneša laikā parasti kļūst lētāki apģērbi un apavi, bet dārgāki pārtikas produkti un pakalpojumi. Tomēr šogad pārtikas cenu spiediens decembrī bija ievērojami zemāks nekā parasti.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2025. gada decembrī, salīdzinot ar novembri, patēriņa cenu līmenis samazinājās par 0,1 %. Precēm tas samazinājās par 0,4 %, bet pakalpojumiem pieauga par 0,9 %.

Decembris tradicionāli raksturojas ar cenu samazinājumu vai ļoti zemu inflāciju, ko galvenokārt nosaka sezonālie faktori. Cenu samazinājumu šogad decembrī visvairāk noteica būtisks alkoholisko dzērienu cenu samazinājums (par 3,3%), kam bija arī lielākā samazinošā ietekme uz kopējo patēriņa cenu līmeni, sezonālais cenu kritums apģērbiem un apaviem (par 2,1%), kā arī lētāka degviela (par 1,2%). Savukārt lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam pakalpojumiem, īpaši pasažieru aviopārvadājumu sadārdzināšanās un tarifu paaugstinājuma ūdensapgādei un kanalizācijas pakalpojumiem dēļ. Pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenām decembrī tradicionāli raksturīgs izteiktāks kāpums, taču šogad pieaugums bija tikai 0,2 % – viens no zemākajiem kopš 2015. gada. Vēl zemāka decembra inflācija fiksēta tikai 2020. un 2023. gadā, kad cenas saglabājās nemainīgas. Lielākoties cenu pieaugumu noteica bezalkoholiskie dzērieni, īpaši kafija un augļu un dārzeņu sulas, jo pārtikai (izslēdzot dzērienus) cenas kopumā mēneša laikā samazinājās par 0,3 %. Lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam svaigiem augļiem, sviestam, žāvētai, sālītai vai kūpināta gaļai, miltiem un citiem graudaugiem. Zemo cenu grozā iekļauto preču cenas decembrī saruka par 0,3 %, bet kopš šī gada maija – par 1,1 %. Šī dinamika norāda uz decembrim neraksturīgi zemām pārtikas cenu pārmaiņām un apstiprina, ka memoranda iniciatīva turpina mazināt spiedienu uz pārtikas inflāciju.

2025. gadā kopumā patēriņa cenas pieauga nedaudz straujāk kā iepriekšējā gadā. Patēriņa cenas 2025. gada decembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, pieauga par 3,5 %. Cenu dinamiku noteica gan energoresursu un pārtikas cenu svārstības pasaulē, gan joprojām nestabilā ģeopolitiskā vide, bet nozīmīga bija arī vietējo tarifu pārmaiņu ietekme – īpaši ar mājokli saistīto energoresursu un pakalpojumu tarifu paaugstinājums gada laikā.

Preču sektorā lielākā palielinošā ietekme 2025. gadā bija pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenu pieaugumam. Kopumā šajā grupā cenas gada laikā pieauga par 4,2 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 1,1 procentpunktu. Cenas pieauga gandrīz visās galvenajās pārtikas produktu grupās, izņemot eļļas un taukvielas un augļus. Lielāko ietekmi uz vidējā cenu līmeņa pieaugumu atstāja gaļas un gaļas izstrādājumu sadārdzināšanās, īpaši mājputnu gaļai, kā arī bezalkoholiskajiem dzērieniem – būtiskākais cenu kāpums bija vērojams kafijai.

Pārtikas preču cenu vietējās izmaiņas lielā mērā nosaka cenu svārstības pasaulē. Saskaņā ar ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) datiem pārtikas cenas pasaulē 2025. gada februārī-augustā pieauga, bet janvārī un pēdējos gada mēnešos samazinājās. Kopumā 2025. gada decembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, pārtikas cenas pasaulē bija par 2,3 % zemākas. Cenu kāpums reģistrēts gaļai un augu eļļām. Savukārt strauji samazinājās cukura un piena produktu cenas, bet graudaugu cenu kritums bija mērenāks. Gaļas cenu indekss septembrī sasniedza vēsturiski augstāko līmeni, oktobrī-decembrī samazinoties pēc astoņu mēnešu kāpuma. Augu eļļu indekss oktobrī bija

augstākais kopš 2022. gada jūlija, bet arī gada beigās uzrādīja samazinājumu, savukārt piena produktiem cenu kritums turpinājās sesto mēnesi pēc kārtas (iepriekš samazinājums fiksēts tikai 2024. gada aprīlī). Cukura cenu indekss nokritās līdz zemākajam līmenim kopš 2020. gada decembra, bet graudaugiem oktobrī tas bija zemākais kopš 2020. gada augusta, gada beigās atkal nedaudz palielinoties. 2025. gadā gaļas cenu kāpumu noteica spēcīgs globālais pieprasījums, īpaši pēc liellopu un aitu gaļas, kā arī periodiski piedāvājuma ierobežojumi dažos reģionos, sezonālu svētku iespaids un eksporta svārstības Brazīlijā. Augu eļļu sadārdzinājumu veicināja palmu, sojas, saulespuķu un rapšu eļļu cenu kāpums vasaras mēnešos spēcīga importa pieprasījuma, biodegvielas ražošanas pieauguma un ierobežotu krājumu dēļ. Piena produktiem cenu pieaugumu gada pirmajā pusē veicināja mazi krājumi, ražošanas kritums Okeānijā un spēcīgs pieprasījums Āzijas tirgos, kam vēlāk sekoja sezonāls kritums. Savukārt cenu kritumu graudaugiem ietekmēja bagātīgas ražas Krievijā, Eiropā un ASV, kā arī vājāks importa pieprasījums pasaules tirgos, bet cukuram – rekordaugsta ražošana Brazīlijā, labas ražas prognozes Indijā un Taizemē, kā arī zemākas naftas cenas, kas mazināja bioetanola pieprasījumu.

2025. gadā cenu kāpums bija vērojams ar mājokli saistītiem energoresursiem – elektroenerģijai, gāzei un citam kurināmajam, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,7 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam elektroenerģijai – par 13,5 %, ko lielā mērā noteica faktiskās maksas pieaugums par jaudas uzturēšanu mājāsaimniecībām ar “Pamata” tarifu plānu un pieslēguma jaudu līdz 25 ampēriem no 2025. gada 1. janvāra, samazinoties valsts atbalsta apjomam atbilstoši noteikumiem par tarifu maksimālo atļauto pieaugumu mājāsaimniecībām. Jāatzīmē, ka “Nord Pool” sistēmas elektroenerģijas vidējā cena Baltijas reģionam 2025. gada janvārī – decembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, samazinājās par 1,3 %, ko galvenokārt veicināja ievērojami zemākas cenas vasaras mēnešos atjaunojamās enerģijas (vēja un saules) ražošanas apjomu pieauguma un lētāka importa dēļ, atjaunojot savienojuma līniju ar Somiju, bet straujāku cenu kritumu ierobežoja tas, ka februārī–aprīlī un oktobrī–novembrī elektroenerģijas cenas atkal pieauga un pārsniedza iepriekšējā gada līmeni – galvenokārt pārvades jaudu ierobežojumu dēļ, kas ierobežoja importa iespējas un attiecīgi mazināja cenu samazinājuma potenciālu. Siltumenerģijas cenas gada laikā pieauga par 3,9 %, ko galvenokārt noteica tarifu palielinājums Rīgā un vairākās citās pašvaldībās no 1. oktobra un 1. decembra, jo pārējos gada mēnešos cenas svārstījās, kopumā janvārī–septembrī samazinoties par 1,4 % un novembrī par 0,4 %. Dabaszāģes cenas pieauga par 2,2 %, ko galvenokārt noteica no 1. janvāra palielinātā akcīzes nodokļa likme dabaszāģei un no 1. maija veiktā universālā tarifa pārskatīšana, nosakot augstāku cenu mājāsaimniecībām nākamajam tirdzniecības periodam. Savukārt straujāku kāpumu ierobežoja novembrī piemērotā tarifa korekcija uz leju, kas samazināja cenas nākamajam periodam. Pretēji tam cietajam kurināmajam cenas samazinājās par 1,8 %, ko noteica mazāks pieprasījums siltās ziemas dēļ, stabils piedāvājums un zemākas koksnes izejvielu un energoresursu cenas.

Lai gan degvielas cenām tradicionāli ir būtiska ietekme uz inflāciju, 2025. gadā to ietekme bija minimāla. Degvielas cenas Latvijā gada laikā samazinājās par 1,6 %, kas kopējo cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu. Degvielas cenu kāpumu gada sākumā, aprīlī, jūnijā–jūlijā un oktobrī–novembrī kompensēja nedaudz straujāks cenu kritums martā, maijā un augustā–septembrī un decembrī. Cenas straujāk samazinājās benzīnam.

Jāatzīmē, ka naftas cenas pasaulē 2025. gada decembrī, salīdzinot ar 2024. gada decembri, bija samazinājušās par aptuveni 16 %. Pasaules naftas cenas 2025. gadā strauji pieauga tikai janvārī, kad tās īslaicīgi palielināja jaunās ASV sankcijas pret Krievijas enerģētikas sektoru un sarūkošās ASV naftas rezerves, un jūnijā, kad bija ģeopolitiskās spriedzes pieaugums Tuvajos Austrumos un bažas par iespējamiem piegāžu traucējumiem. Kopumā naftas cenu samazinājumu pārējos mēnešos galvenokārt veicināja zemāks globālais pieprasījums, pieaugošais piedāvājums un OPEC+ plāni palielināt ieguvu, kā arī signāli par pārmērīgu tirgus pārpalikumu. Gada laikā *Brent* naftas cena svārstījās no aptuveni 82 ASV dolāriem par barelu janvārī līdz ap 59 ASV dolāriem decembrī, pēdējos mēnešos stabilizējoties 60–65 ASV dolāru līmenī par barelu.

Pakalpojumu cenu kāpumam bija būtiska ietekme uz kopējo cenu pieaugumu 2025. gadā. Pakalpojumu cenas kopumā pieauga par 5,7 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 1,5 procentpunktiem. Pakalpojumu sektorā lielāko palielinošo ietekmi uz inflāciju noteica cenu kāpums ar

mājokli saistītajiem pakalpojumiem – sadārdzinājās visas galvenās šo pakalpojumu grupas, īpaši ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi, mājokļa apsaimniekošanas, īres, kā arī uzturēšanas un remonta pakalpojumi. Būtiska ietekme bija arī ambulatoro pakalpojumu cenu pieaugumam, ko noteica zobārstniecības un ārstu speciālistu pakalpojumu sadārdzināšanās. Vērā ņemams bija arī ēdināšanas, atpūtas un kultūras pakalpojumu cenu – tostarp televīzijas abonēšanas maksa, atpūtas un sporta pasākumu –, pārvadājumu pakalpojumu, galvenokārt pasažieru aviopārvadājumu, kā arī telekomunikāciju pakalpojumu cenu pieaugums. Savukārt samazinājās cenas izmitināšanas pakalpojumiem un autotransporta apdrošināšanai.

Kopumā Latvijā **2025. gadā vidējā gada inflācija bija 3,7 %**. Sagaidāms, ka arī 2026. gadā cenu līmenis saglabāsies stabils. Cenu izmaiņas joprojām noteiks energoresursu un pārtikas cenu svārstības globālajos tirgos, kā arī ģeopolitiskās norises un pasaules ekonomikas izaugsmes temps. Inflācijas līmeni Latvijā papildus ietekmēs piedāvājuma puses faktori – nodokļu un regulēto tarifu pārskatīšana, kā arī pieprasījuma puse, ko veicinās atalgojuma kāpums, palielinot iedzīvotāju pirktspēju. 2026. gadā kopumā vidējā gada inflācija būs zemāka par 2025. gadā vēroto – aptuveni 2,5-3 % robežās.